

บทนำ

ลองกองเป็นพืชหนึ่งที่มีความสำคัญในท้องถิ่นภาคใต้ แต่มีปัญหาลายประการที่จำกัดศักยภาพในการส่งออก ทั้งนี้เนื่องจากยังไม่เป็นที่รู้จักของผู้บริโภค ประการสำคัญคือผลผลิตมีอายุการเก็บรักษาสั้น และใช้ประโยชน์ได้เฉพาะบริโภคสดเท่านั้นไม่สามารถแปรรูปผลผลิตได้หลากหลายเหมือนกับทุเรียน เงาะ หรือมังคุด อย่างไรก็ตาม ในระยะ 10-15 ปี ที่ผ่านมา สถิติการปลูกลองกองเพิ่มมากขึ้น สาเหตุจากราคาผลผลิตสูง เป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรหันมาสนใจปลูกลองกองแซมตามสวนต่าง ๆ ในทุกภาคของประเทศ จากในปี 2525 พื้นที่ปลูกลองกองเฉพาะภาคใต้ 26,895 ไร่ มีการปลูกเพิ่มขึ้นถึง 50% ในปี 2532 ถึง 41,642 ไร่ (วรรณจันทร์ และชาย, 2537) และในปี 2545 เฉพาะในภาคใต้มีพื้นที่ปลูกรวมเพิ่มขึ้นถึง 274,397 ไร่ มีปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาดถึง 147,141 ตัน (สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5, 2548) ส่งผลให้ราคาผลผลิตลองกองลดลงจาก 70-80 บาทต่อกิโลกรัม จนในปัจจุบันมีราคาจำหน่ายปลีก 33.90 บาทต่อกิโลกรัม โดยเหตุที่ลองกองเป็นไม้ผลยืนต้นที่ต้องใช้ระยะเวลายาวนานตั้งแต่เริ่มปลูกจนถึงให้ผลผลิตประมาณ 5-8 ปี และยังคงให้ผลผลิตสูงอีกเป็นเวลานาน ถ้ามีการจัดการที่ดี ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรได้มีการปลูกพืชชนิดนี้ได้แบบยั่งยืน จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาหาวิธีการเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต หรือถ้าเป็นไปได้ควรส่งเสริมให้มีการส่งออกจำหน่ายยังประเทศใกล้เคียง จากการศึกษากระบวนการทำสวนลองกองของเกษตรกรในภาคใต้ ไม่มีการควบคุมทรงพุ่มของลองกอง ยังคงให้ทรงพุ่มเจริญตามธรรมชาติ ทำให้เกิดปัญหาในการดูแลรักษาและเก็บเกี่ยว ประเภทของกิ่งพันธุ์ปลูก ใช้กิ่งพันธุ์จากการเพาะเมล็ดและเสียบยอด (วรรณจันทร์ และชาย 2537) ซึ่งถ้ามีการควบคุมทรงพุ่มลองกองให้มีขนาดเล็กลงจะสามารถปลูกได้ในระยะชิด เป็นการเพิ่มจำนวนต้นต่อพื้นที่ปลูกได้และสะดวกในการจัดการสวน การจัดทรงพุ่มไม้ผลนอกจากใช้วิธีการตัดแต่ง และใช้ต้นตอเตี้ยแคระแล้วอาจใช้สารเคมี เพื่อให้ยับยั้งความสูงทำให้ทรงพุ่มเตี้ยได้เช่นกัน สำหรับลองกองเป็นพืชที่ออกดอก ติดผลที่กิ่งขนาดใหญ่ จึงควบคุมทรงพุ่มได้ยากกว่าไม้ผลที่ออกดอกติดผลที่ปลายกิ่ง ดังนั้นการศึกษารกระจายของตำแหน่งการเกิดดอกจึงเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อในการตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม ในการศึกษากระบวนการปลูกลองกองนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ ควบคุมทรงพุ่มลองกองในขนาดที่เหมาะสมเพื่อที่จะปลูกได้ในระยะชิด และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและผลผลิต

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อพัฒนาการใช้ต้นพันธุ์ที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้สามารถควบคุมทรงพุ่มลองกองให้เล็กลง
2. เพื่อศึกษาผลการควบคุมทรงพุ่มจากวิธีการตัดแต่งและการใช้ระยะปลูกชิดที่มีต่อการ เจริญเติบโตและผลผลิตของลองกอง

สถานที่ทำการทดลอง

1. แปลงทดลองภาควิชาพืชศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ
2. แปลงทดลองเกษตรกร ในเขตจังหวัดสงขลา และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ระยะเวลาที่ทำการทดลอง

ตุลาคม 2544 - กันยายน 2547